

ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЇ ЄВРОПИ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСЬКОГО ЕКОНОМІЧЕСЬКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА І ГУАМ

безпеки України дозволяє зробити висновок, що основою довгострокової стратегії розвитку держави повинні стати: 1) інноваційна модель зростання економіки; 2) раціональне й ефективне використання власних природних багатств, вигідного геополітичного розташування, потужного інтелектуального ресурсу; 3) мінімізація залежності від зовнішніх джерел енергоносіїв; 4) збалансована модель системи національної безпеки; 5) прагматична та економізована зовнішня політика; 6) розгалужена міжнародна кооперація в передових галузях і високих технологіях; 7) урегулювання конфліктних ситуацій у зовнішньому оточенні на базі ефективних міжнародно-правових механізмів.

Ключові слова: національна безпека, транспортний коридор, стратегія розвитку, національні інтереси.

SUMMARY

The unprejudiced analysis the Ukrainian experts of world tendencies and actually national security threats of Ukraine allows to draw a conclusion that a basis of long-term strategy of development of the state should become: 1) innovation model of economy growth; 2) rational and effective use of own natural riches, favourable geopolitical arrangement, powerful intellectual resource; 3) minimisation of dependence on external sources of energy carriers; 4) the balanced model of system of national security; 5) pragmatic and economized foreign policy; 6) the branched out international cooperation in the advanced branches and high technologies; 7) settlement of conflict situations in an external environment on the basis of effective international legal mechanisms.

Keywords: national security, transport corridor, development strategy, national interests.

ВПЛИВ ПРОДОВОЛЬЧОЇ КРИЗИ НА РОЗВИТОК СВІТОВОГО ГОСПОДАРСТВА

Губатенко М.І., помічник Народного депутата України, здобувач кафедри «Міжнародна економіка» ДонНУ

На сьогодні сільське господарство в основному успішно задовольняє наявний у світі реальний попит на продовольство. Однак, за даними Продовольчої та сільськогосподарської організації ООН (ФАО), більш ніж 900 мільйонам чоловік на землі продовольча безпека не гарантована [1].

Разом з тим слід зазначити, що загальне число недоїдаючих людей повільно, але неухильно збільшувалося ще до продовольчої та економічної кризи (Рис. 1).

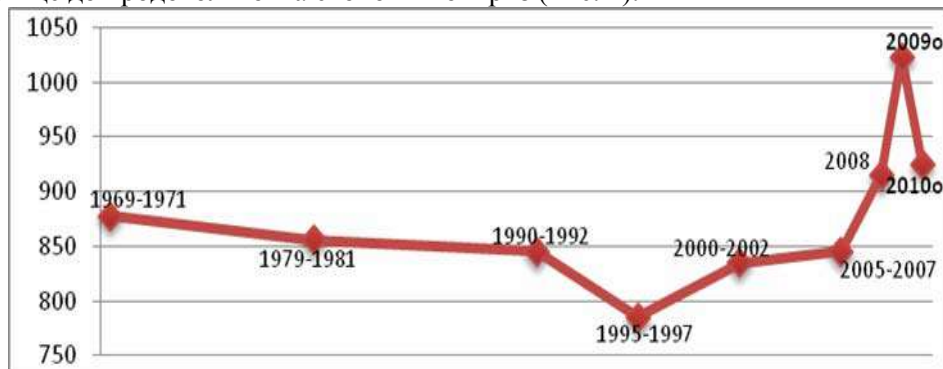

Рис. 1 Кількість людей в світі, що страждали від недоїдання в період з 1969-1971 рр. по 2010р. (млн. чол.) [1, с. 9] на 2010 р.

Та це було спричинено скоріше не негативними тенденціями в світовій економіці, а ростом загальної кількості населення в світі, адже частка людей, що недоїдають, до останнього часу неухильно зменшувалася навіть у країнах, що розвиваються (рис. 2).

Таке покращення продовольчої безпеки, перш за все, пояснюється тим, що, хоча цінам на сільськогосподарську продукцію завжди була властива висока мінливість, до середини минулого десятиріччя їх коливання відбувалося навколо довгострокового низхідного тренда. Аж до 2006 року реальна вартість світового продовольчого кошика зменшувалася і за останні 30 років скоротилася майже в два рази, при цьому ціни на значну частину продуктів знижувалися в середньому на 2-3 відсотки на рік у реальному вираженні [2, с. 15]. Можна виділити дві основні причини, що сприяли такій позитивній тенденції.

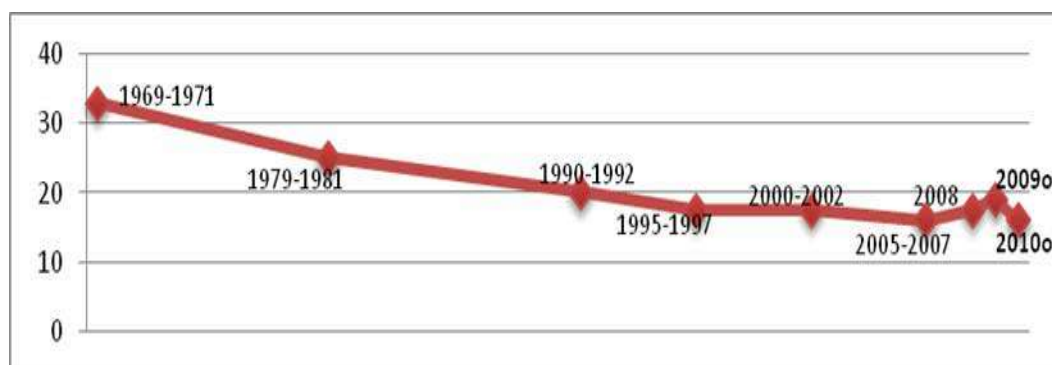

Рис. 2 Частка людей, які страждають від недоїдання в країнах, що розвиваються (% від загальної кількості населення) [1, с. 9] на 2010р.

По-перше, після світової продовольчої кризи 1973-1975 років у сільськогосподарський сектор (у тому числі в наукові дослідження, сільські дороги і зрошення) почали спрямовуватися великі інвестиції. Покращене фінансування стало основою для значних технологічних досягнень, які призвели до швидкого зростання врожайності та істотного скорочення витрат на виробництво харчових продуктів, а отже, і зниження цін на останні, що, у свою чергу, значно поліпшило стан продовольчої безпеки у світі.

Подальшому зменшенню цін на продовольчі товари сприяло широко поширене субсидування сільського господарства в країнах-членах Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР). Така парадигма сільськогосподарського виробництва, рухома пропозицією, задала курс на поступове зниження реальних цін, і цей тренд зберігався протягом десятиліть.

Однак, на початку ХХІ століття відбулося поступове скорочення обсягів державних та приватних інвестицій у сільське господарство, що призвело до стагнації зростання, а згодом – навіть до зниження врожайності сільськогосподарських культур у більшості країн, зокрема тих, що розвиваються. Перші роки нового тисячоліття позначилися якісними змінами на світовому ринку сільськогосподарської сировини й продовольства. Мова йде про новий етап розвитку світової економіки, головною рисою якого є стрімке подорожчання продуктів харчування, що призводить до росту невизначеності у сфері глобальної продовольчої безпеки [3, с. 1008-1009]. Так, у другому півріччі 2006 року світові ціни на більшість основних продовольчих товарів почали зростати. До першої половини 2008 року світові ціни на зернові, виражені в доларах США, досягли максимального рівня за останні майже 30 років, що поставило під загрозу продовольчу безпеку бідних верств населення в усьому світі і викликало глибоку стурбованість міжнародного співтовариства у зв'язку з виникаючою світовою продовольчою кризою. У порівнянні з 2007 роком ціни на продовольство підскочили на 40 відсотків, а з 2006 роком – на 76 відсотків, індекс цін досягнув найвищого рівня з 1845 р. [4].

Зіткнувшись із швидким зростанням продовольчих цін, багато країн внесли зміни до своєї політики або запровадили нові політичні заходи. Заходи політичного реагування можна розділити на три широкі категорії відповідно до їх сфери дії: споживання, торгівля і виробництво.

Багато країн, і особливо найменш розвинені країни, зробили кроки, спрямовані на гарантування доступу незаможних споживачів до продовольства за допомогою різноманітних надзвичайних заходів і заходів соціального захисту. Такі заходи включали розподіл основних продовольчих товарів (зерно, хліб і молоко), видачу готівкових грошей на купівлю продовольства (або продовольства в обмін на роботу) для найбільш уразливих груп населення - бідних жителів міських та сільських районів, школярів або стаціонарних хворих. Широко використовувалося субсидування споживчих цін, особливо на основні продовольчі товари. У той же час деякі уряди знизили й податки на споживання. Крім того, застосовувалися заходи цінового контролю, що реалізуються шляхом продажу продовольства з державних запасів за заздалегідь встановленими цінами або простого заморожування роздрібних цін на підставі виданого розпорядження.

Велика кількість країн ввели заходи торгової політики, покликані стримувати зростання цін і забезпечувати достатні поставки на внутрішні ринки. До їх числа відноситься зниження тарифів для сприяння імпорту, заборони та податки на експорт, з тим щоб переорієнтувати поставки на внутрішні ринки.

Згідно з дослідженням заходів політичного реагування, проведеним ФАО у 77 країнах світу, приблизно половина з них знизила або скасувала імпортні мита на зернові, 55 відсотків країн ввели

ПРОБЛЕМИ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА И ГУАМ

заходи цінового контролю або споживчі субсидії; четверта частина країн у тій або іншій формі встановила обмеження на експорт, в тому числі податки, і приблизно така ж частка країн вжила заходів по збільшенню поставок, використовуючи для цього запаси зернових. З іншого боку, тільки 16 відсотків країн, що брали участь в дослідженні, не прийняли взагалі ніяких заходів політичного реагування (рис. 3).

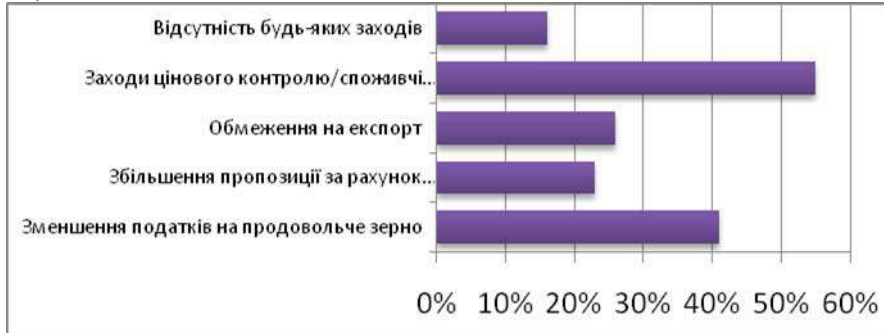

Рис. 3 Політичні заходи для боротьби з високими цінами на продовольство (вибірка з 77 країн за типами вжитих заходів) [3, с. 51] на 2009 р.

Згідно з законом України «Про першочергові заходи щодо запобігання негативним наслідкам фінансової кризи та про внесення змін до деяких законодавчих актів України», усім резидентам України, резидентам, які провадять підприємницьку діяльність у сфері сільського господарства, дозволяється обрати спеціальний режим оподаткування, згідно з яким сума податку на додану вартість, нарахована сільськогосподарським підприємством на вартість поставлених ним сільськогосподарських товарів (послуг), не підлягає сплаті до бюджету та повністю залишається у розпорядженні такого сільськогосподарського підприємства для відшкодування суми податку, сплаченої (нарахованої) постачальнику на вартість виробничих факторів, а за наявності залишку такої суми податку - для інших виробничих цілей. При цьому діяльність у сфері сільського господарства включає такі категорії:

а) виробництво продукції рослинництва, а саме рослинних культур, а також вирощення фруктів та овочів, квітів та декоративних рослин (у відкритих або закритих ґрунтах), грибів, насіння, прянощів, саджанців та водоростей;

б) виробництво продукції тваринництва, а саме свійських сільськогосподарських тварин, птахівництва, кролівництва, бджільництва, а також розведення шовкопрядів, змій та інших плазунів або слимаків та інших наземних ссавців, безхребетних та комах; а також їх обробка, переробка та/або консервація;

Найбільшої уваги до проблеми виходу світового ринку сільськогосподарської продукції з кризи приділяє ООН за допомогою своїх органів та спеціалізованих установ, серед яких можна виділити Всесвітню продовольчу програму (ВПП), Дитячий фонд Організації Об'єднаних Націй (ЮНІСЕФ), Міжнародного фонду сільськогосподарського розвитку, ФАО та інших.

Так, Ініціатива ФАО по боротьбі із ростом цін на продовольство (ІБРЦП), розгорнута в грудні 2007 року, ставить за мету вирішення поточних проблем для запобігання подальшому погіршенню ситуації. У рамках ІБРЦП були прийняті надзвичайні заходи в 57 країнах загальною вартістю в 40 мільйонів доларів США. Значна частина роботи, виконаної ФАО, пов'язана із збільшенням масштабів діючих програм для надання підтримки сільському господарству та відновлення засобів до існування незаможного сільського населення, 80 відсотків якого заробляє на життя веденням сільського господарства. ФАО працює в тісному контакті з партнерами по Організації Об'єднаних Націй, перш за все з Всесвітньою продовольчою програмою та Міжнародним фондом сільсько-господарського розвитку, а також зі Світовим банком, Міжнародним валютним фондом, регіональними організаціями та банками розвитку. Заходи, прийняті в рамках ІБРЦП, забезпечують в основному початковий капітал; вони охоплюють тільки самі нагальні потреби дрібних виробників у країнах з низьким рівнем доходу і дефіцитом продовольства і спрямовані на створення серед них можливостей, що дозволяють збільшити обсяги сільськогосподарського виробництва в майбутній посівний сезон. У програмному документі ІБРЦП коротко перераховані типи заходів, які країнам слід реалізувати в короткостроковій перспективі, для зменшення впливу кризи:

1. надання насіння, добрив та інструментів і надання ефективних послуг з розповсюдження знань для забезпечення оптимального використання поставлених засобів виробництва, що закладе основи для стійкої інтенсифікації виробництва в майбутньому;

ПРОБЛЕМИ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА И ГУАМ

2. проведення роботи з модернізації інфраструктури, наприклад, систем зрошення, ринкової інфраструктури та поліпшення сільських доріг;

3. зміцнення технічних знань для збільшення вартості кінцевої товарної продукції дрібних сільгоспвиробників за рахунок вирощування більш якісних та більш врожайних сортів культур або за рахунок використання методів переробки, що дозволяють урізноманітнити продукцію, а також сприяння укладенню надійних і вигідних для виробників контрактів на постачання з сільськогосподарськими компаніями;

4. скорочення втрат (що іноді складають до однієї п'ятої врожаю) за рахунок поліпшення обробки, молотби та складування, захисту сільськогосподарських культур і тварин від шкідників, хвороб і захворювань (наприклад, за допомогою систем комплексної боротьби з шкідниками) і вживання заходів з обмеження наслідків стихійних лих.

У всіх перерахованих областях ФАО пропонує технічну і політичну допомогу і консультації, створення потенціалу, а також надання підтримки доставкам в рамках реалізованих нею значущих надзвичайних програм. Програмний документ ІБРЦП, доповнений планами дій і конкретними проектними / програмними пропозиціями, розробленими з країнами, використовується зараз для мобілізації ресурсів, необхідних для виконання національних планів дій. Підтримка в рамках ІБРЦП здійснюється за запитом країн. Точні потреби визначаються оціночними місіями і також в ході консультацій з урядами. Їхнє головне завдання - виявлення найбільш уразливих груп, що найсильніше постраждали від підвищення цін на продовольство. Потім визначаються можливі варіанти реагування і політичні заходи.

До окремих сфер дії відносяться:

a. розробка програм продовольчої безпеки, систем соціального захисту і мереж соціальної підтримки;

b. поліпшення доступу до найважливіших засобів виробництва, таких як насіння і добрива;

c. надання допомоги у вдосконаленні управління водними та ґрунтовими ресурсами;

d. надання технічної допомоги у всіх перерахованих вище областях;

e. надання політичної допомоги, що включає проведення оцінки поточної сільськогосподарської та торговельної політики, тарифів, податків, заходів цінового контролю, конкурентної і ринкової політики та політики забезпечення продовольчої безпеки.

Підготовлені в результаті національні плани дій орієнтовані на досягнення продовольчої безпеки серед найбільш уразливих груп населення і націлені на створення для дрібних сільгоспвиробників нових можливостей доступу до засобів виробництва, інвестицій та технологій та отримання вигоди від високих цін на продовольство.

ФАО внесла значний внесок у розробку Всеохоплюючої рамкової програми дій (ВРПД), створеної Цільовою групою високого рівня з проблеми глобальної кризи в області продовольчої безпеки, очолюваної Генеральним секретарем ООН, і в партнерстві з іншими установами ООН і Бреттонвудськими установами. Вся діяльність, що реалізується в рамках ІБРЦП, повністю узгоджується з ВРПД і спрямована на досягнення результатів, передбачених у Рамковій програмі на короткострокову перспективу.

У другій половині 2008 року почалося швидке зниження світових продовольчих цін внаслідок різкого падіння цін на нафту і скорочення попиту під впливом фінансової кризи і світової рецесії. Тим не менше, нинішні ціни значно перевершують показники минулих років і, як очікується, залишатимуться такими ж (Рис.4).

Глобальність продовольчій проблемі надає ще й та обставина, що її рішення неможливо досягти ізольованими зусиллями окремих країн, від яких потрібне добре налагоджене співробітництво незалежно від пануючих у них суспільних і політичних систем. До цієї проблеми не можна підходити також у відриві від інших складних ситуацій глобального розмаху, з якими змушене зіштовхуватися людство. У цей час у світі немає держави, у якій виробництво, розподіл і зовнішня торгівля продовольством не були б серйозною турботою центральної влади.

Аналіз динаміки цін на світовому ринку сільськогосподарської продукції показує, що хоча урнам на сільськогосподарську продукцію завжди була властива висока мінливість, їх коливання відбувалися навколо довгострокового низхідного тренда. Аж до 2006 року реальна вартість світового продовольчого кошика зменшувалася і за останні 30 років скоротилася майже в два рази, при цьому ціни на значну частку продуктів знижувалися в середньому на 2-3 відсотки на рік у реальному вираженні.

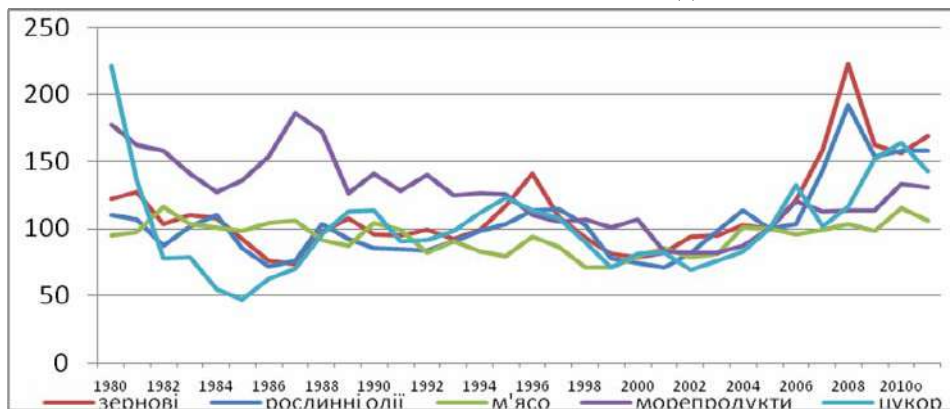

Рис. 4 Динаміка річних індексів цін на основні групи продовольчих товарів, % (2005 = 100%) [5] на жовтень 2010 р.

Причинами цьому стали технологічні досягнення, що призвели до істотного скорочення витрат на виробництво харчових продуктів, а також широко поширене субсидування сільського господарства в країнах-членах Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР), що робило більш ефективне і дешеве виробництво нерентабельним в інших країнах. Два найбільших світових сільгоспвиробників – США й країни ЄС - серйозно дотували своє сільське господарство, це дозволяло їм продавати свої продукти на світовому ринку за заниженими цінами. Лібералізація торгівлі, проведена в рамках угод СОТ й двосторонніх торговельних угод, веде до того, що виживають найбільш конкурентоспроможні постачальники сільськогосподарських продуктів. Як правило, це великі концерни аграрної й харчової промисловості зі США або ЄС. Вони вирощують монокультури для виробництва в більших обсягах на світовий ринок і тим самим витісняють дрібних виробників і їх різноманітну сільськогосподарську продукцію, орієнтовану на потреби цих країн. Крім того, західні агроконцерни одержують субсидії. Тому вони можуть пропонувати свої продукти за ціною, що є демпінговою для національних виробників у країнах, що розвиваються.

Ці два фактори підсилили роль невеликого числа країн, які наразі є головними постачальниками продовольства у світі. Така парадигма сільськогосподарського виробництва, рухома пропозицією, задала курс на поступове зниження реальних цін, і цей тренд тривав протягом десятиліть. Крім того, зміна ринкових і політичних умов викликала скорочення обсягу запасів і значно посилила планову залежність країн від імпорту для задоволення потреб у продуктах харчування. Результатом стало стрімке зростання ролі найбільших країн-експортерів у забезпеченні міжнародних ринків. Тож, при виникненні в таких країнах виробничого дефіциту, особливо протягом кількох років поспіль, як це відбувалося починаючи з 2005 року, ситуація зі світовими поставками цілком закономірно стає напруженою, а обумовлена цим вузькість ринку проявляється, перш за все, у зростанні цін.

Зростання цін на деякі види природних ресурсів призвело до зростання витрат на кожному етапі вирощування, виробництва та збуту сільгосппродукції.

Різке підвищення цін на паливо, що почалося в 2003 році, справило глибокий вплив на всі сектори економіки, включаючи сільське господарство. Підвищення цін на пальне призвело до збільшення витрат на виробництво сільськогосподарських товарів не тільки безпосередньо через підвищення вартості енергії і транспортування для фермерських господарств, але і побічно, оскільки природний газ є важливою статтею витрат у виробництві добрив, ціни на деякі з яких (наприклад, на трійний суперфосфат і хлористий калій), виражені в доларах США, вирости у перші кілька місяців 2008 року більш ніж на 160 відсотків у порівнянні з тим же періодом 2007 року [6, с. 508] (таблиця 1).

Таким чином, падіння продовольчих цін жодним чином не пов'язано зі збільшенням світових поставок. Пояснюється воно, скоріше, уповільненням попиту внаслідок того, що фінансова криза, що переросла в глобальну рецесію, викликала зниження економічної діяльності та, як наслідок, падіння цін на нафту. Зниження попиту позначилося найсильніше, принаймні спочатку, на ринках і цінах сільськогосподарської сировини, зокрема каучуку, але воно торкнулося також і цін на продовольчі товари.

Специфічною в даному випадку є ситуація, що склалася в Україні, оскільки продукти харчування не дешевшали ні в 2008, ні в 2009 році: виробники харчової продукції якщо і знижували ціни, то несуттєво. Це було обумовлено тим, що попит на їжу залишався стабільним чи навіть зростає (у 2009 році українці «заїдали» кризу – спрямовували гроші, зекономлені на товарах не першої необхідності, на продукти харчування).

Таблица 1

Зміна цін на готову продукцію та засоби виробництва за окремими категоріями, % (2002-2004 = 100%) [7] на 2010 р.

	2006	2007	2008	2009	2010 (січень-червень)
Індекси цін на продукцію сільського господарства					
Хлібні злаки	121	167	238	174	159
Молочні продукти	128	212	220	142	199
М'ясо	107	112	128	118	131
Олії та жири	112	169	225	150	171
Цукор	210	143	182	257	279
Індекс цін на продовольчі товари	122	154	191	152	167
Індекси цін на добрива					
Сечовина /карбамід/ – CH ₄ N ₂ O	160	222	362	184	189
Гідрофосфат амонію - (NH ₄) ₂ HPO ₄	139	228	515	176	242
Хлорид калію – KCl	150	182	573	541	293

Хоча зниження світових цін на харчові продукти, безумовно, є позитивним зрушенням для споживачів, воно аж ніяк не означає, що проблеми світової продовольчої системи вирішені. Більшість критичних факторів, викладених вище, що обумовили підвищення цін і, як наслідок, спричинили загрозу для продовольчої безпеки, продовжує зберігатися. Про це свідчить і той факт, що за історичними мірками ціни залишаються високими і, як і раніше, перевищують показники 2005 року. На національному рівні в багатьох країнах, особливо в Африці, ціни залишаються істотно вище, ніж у 2005 році.

Глобальність продовольчої проблеми надає ще й та обставина, що її вирішення неможливо досягти ізольованими зусиллями окремих країн, від яких потрібне добре налагоджене співробітництво незалежно від пануючих у них суспільних і політичних систем. До цієї проблеми не можна підходити також у відриві від інших складних ситуацій глобального розмаху, з якими змушене зіштовхуватися людство. Сьогодні у світі немає держави, у якій виробництво, розподіл і зовнішня торгівля продовольством не були б пріоритетними напрямками регулювання з боку центральної влади, тому критично важливим є аналіз політики країн світу у відповідь на продовольчу і фінансову кризи.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Положение дел в связи с отсутствием продовольственной безопасности в мире 2010. Решение проблемы отсутствия продовольственной безопасности в условиях затяжных кризисов [Электронный ресурс] // Официальный сайт Продовольственной и сельскохозяйственной организации ООН (ФАО). – Режим доступа: <http://www.fao.org/docrep/013/i1683r/i1683r.pdf> – Загл. с экрана.
2. Состояние рынков сельскохозяйственной продукции, 2009 год [Электронный ресурс] // Официальный сайт Продовольственной и сельскохозяйственной организации ООН (ФАО). – Режим доступа: <ftp://ftp.fao.org/docrep/fao/012/i0854r/i0854r.pdf> – Загл. с экрана.
3. Яглов М.В. Развитие мирового рынка сельскохозяйственной продукции // Проблемы развития внешнеэкономических связей и привлечения иностранных инвестиций: региональный аспект. – Сборник научных трудов. Донецк: ДонНУ, 2009. – С. 1008 – 1012.
4. Cheap No More [On-line resource] // The Economist. – Access mode: <http://www.economist.com/node/10250420>.
5. Commodity Food Price Index by main categories [On-line resource] // IMF World Economic Outlook Database, October 2010 : [website] – Access mode: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2010/02/weodata/weorept.aspx?sy=1980&ey=2011&ssm=1&scsm=1&ssd=1&sort=country&ds=%2C&br=1&c=001&s=PFOODW%2CPCEREW%2CPVOILW%2CPMEATW%2CPSEAFW%2CPSUGAW%2CPBEVEW&grp=1&a=1&pr1.x=25&pr1.y=11>.

6. Губатенко Н. И. Влияние мирового продовольственного кризиса на развитие рынков минеральных удобрений [Электронный ресурс] / Н. И. Губатенко // Проблемы и перспективы развития сотрудничества между странами Юго-Восточной Европы в рамках Черноморского экономического сотрудничества и ГУАМ. – Сборник научных трудов. – Севастополь-Донецк: ДонНУ, РФ НИСИ в г. Донецке. – 2009. – 856 с. – С. 504 – 509.
7. Current world fertilizer trends and outlook to 2014 [On-line resource] // Official website of the Food and Agriculture Organization of the United Nations – Access mode: <ftp://ftp.fao.org/ag/agp/docs/cwfto14.pdf>.

РЕЗЮМЕ

У статті розглядаються актуальні питання впливу продовольчої кризи на розвиток світового господарства в контексті світової продовольчої безпеки.

Ключові слова: продовольство, світове господарство, продовольча криза, сільськогосподарська продукція.

РЕЗЮМЕ

В статье рассматриваются актуальные вопросы влияния продовольственного кризиса на развитие мирового хозяйства в контексте мировой продовольственной безопасности.

Ключевые слова: продовольствие, мировое хозяйство, продовольственный кризис, сельскохозяйственная продукция.

SUMMARY

This article is about actual questions of food crisis impact on world economic development in a context of world food safety.

Keywords: food, world economy, food crisis, agricultural production.

ДЕНЕЖНОЕ ОБРАЩЕНИЕ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ ЭНВИРОНИКИ. ИНФОРМАЦИОННАЯ ФУНКЦИЯ НАЛИЧНОСТИ

Гузев О.А., изобретатель, главный инженер, закрытое акционерное общество «Донмет»

В рамках «чистой» экономики ничего принципиально нового о природе и происхождении денег уже невозможно сказать. Необходим выход за пределы собственно экономического знания и самого экономического мира, чтобы предложить нечто действительно новое. Наступило время перехода от изучения человека в системе денежных отношений к исследованию эволюции образа денег в человеческом сознании [1].

Известно, что материальные системы при взаимодействии с окружающей средой способны преобразовывать энергию, получать информацию, расходовать вещества. Процесс изнашивания монет в денежном обращении не исключение. Исследуем обращение монет через призму создаваемой науки о развитии и совершенствовании общественных систем – энвироники [2]. И покажем социальную ценность обращения металлических денег в региональном аспекте.

Монета – предмет, издавна находящийся возле человека. Ряд названий монет созвучен с металлами, из которых они изготавливались. Римская монета «асс» и древнегреческая монета «холк» несут в названиях медь. Русский «сребреник» и французское l'argent указывают на деньги из серебра. Польский «злотый» и древнеримский «ауреус» - на монетное золото.

В словаре В. Даля имеется загадка: «У царя рубят, сюда щепки летят», в которой проведена аналогия между «рублеными» деньгами и отколотыми щепками. Концепт «деньги-щепки» закрепился и в известной пословице: «Деньги не щепки, счетом крепки». Таким образом, «денежная мелочь» связана образно с мелочью древесной.

В обращении монеты изнашиваются, теряя мельчайшие частицы. Масса монет снижается, уменьшаются их размеры. Государства устанавливают законный предел на стирание монет - ремедиум. Термин «ремедиум» определяет допустимое отклонение фактической массы монеты от установленной нормы.

В начале XIX века в денежном обращении Европы находилось 380 миллионов фунтов стерлингов. С 1809 по 1829 годы 19 миллионов фунтов стерлингов были фактически «стерты под действием колеса обращения». Во Франции для серебряной монеты в пять франков и весом 25г